

Verkfrøðingar útintu satt bragd

Sjálv gerðin av *Hochalpenstrasse* upp til Gross Glockner, fleiri hundrað kilometrar til longdar, varð eitt satt bragd av fremstu byggiverkfrøðingum landsins, men arbeiðið kravdi eisini mong mannalív, tá ið omanlop var so tíðum. Rokkið varð tó á mál fyrri seinna heimsbardaga, og við *Hochalpenstrasse* fekk Eysturriki eina turistatraktsjón við lít, óteljandi eru bílarnir og ferðamannabussarnir, sum á sumri leita eftir hesum snøgga og stásiliga, breiða fjallavegi upp á Gross Glockner. Luftin er púra rein og klár, og í góðveðri sæst langt yvir um landamark.

Jólahaldið í Eysturriki er soverðið, at tað ikki kann annað enn hugtaka flestu, ið vitja úr Norður-londum, lyndið hjá fólkinum í hesum fjallalandi samtykkir yvirhøvur væl við norðurlendskt lyndi, og jólasíðirnar varðveita tey inniliga og við størstu pietets-kenslu. Munurin er har bert, at tey eiga katólsku trúna, men fyrri tann skuld kunnu børn og vaksni gleðast eins væl um jólakrubbu og jóla-træ.

Hátíðarligt kirkjuhald á midnátt

Til midnáttarkirkjuhaldið jólaaftan leita bændurnir úr fjallabygdunum oman í dalin, ofta í stórum gongum við logandi kyndlum, og seinni ganga teir hús úr hús at ynskja gleðilig jól. Ein serstakan dóm setur tónleikurin á jólahaldið um hesar leiðir, hornmusikkurin, »*Turmblosen*«, úr kirkjutorni-num í bygdini boðar frá byrjanini til jólahaldið.

Allar bygdir í Eysturriki eru prýddar við lýsandi granntrøum, ið eins og jólakrubburnar symbolisera sjálvt jólahaldið.

Søgugranskarar um allan heim hava roynt at tíðarfasta jólatræið — men eingin teirra hevur dugað at gjørt tað til lítar.

Frá árinum 1605 stava fyrstu skrivligu frásøgnirnar um jólatræið, sum tey í Týsklandi vilja vera við. Kortini eru onnur, ið ætla, at vit eiga at leita

upp aftur longur aftur í tíðina at hitta jólatræið í tí líki, tað so við og við er komið at eyðkenna hesa størstu høgtið okkara, heilt aftur í trettandu øld.

Tað var í Wien í Eysturriki í árinum 1225, at ein stórur barnaflokkur ein dagin fór syngjandi gjøgnum gøturnar við skryddum granntrøum fyrri at bera hertoga sinum, Leopold, heiðurs- og fagnaðarkvøðu. Men einki verður sagt um, at hetta hendi á jólum. Og tí hevði »jólatræið« helst púrt einki við jól at gera um hetta mundið.

So vilja ið hvussu er søgugranskarar í *Steiermark* í Eysturriki halda, tá ið teir mong ár herfyri hildu seg kunna siga søguna um trøini hjá Wienerbørnunum — hesa søgu, sum niðurskrivað er á gomlum, fólgaðum pappirslepum, ið goymdir verða á skjalasavni-num í býnum *Graz*. Tey smáu trøini vóru, so vilja teir vera við, ætlað sum ein barnaroynd at seta veitsludám á býarlívið hesa lötuna, tá ið fúrstin og fylgi hansara riðu gjøgnum hitt gamla Wien á snjóhvítum rossum...

Men frá hesum døgum vita teir um, at hitt grøna træið, ið á fyrsta sinni varð borið inn úr skógnum uttan um Wien, úr Wienerwald, kom at gerast jólaeyðkenni har um leiðir. Hetta kom so at verða, hóast at tað var upp aftur seinni, at siðurin at eiga jólatræ gjørdist vanligur.

Landið Eysturriki kom í hesum sum í so mongum øðrum ferum at verða tað, ið hevur átt serstøk og gleðilig boð at bera okkum um jólahald aðrastaðir, og hvat ið stendst av tí. Hitt vakra og yndisliga sálmalagið til Gleðilig jól, *Stille Nacht, Heilige Nacht*, eiga vit jú eisini úr hesum lítla fjar-skotna fjallalandi har burturi í landssuðuri. Øll kennast við henda sál.

Jólatræið otar seg norður eftir

Teir serkønu í *Graz* kundu eisini greiða frá, at tað var ikki alt í einum, at jólatræið vann sømdir í øðrum londum.

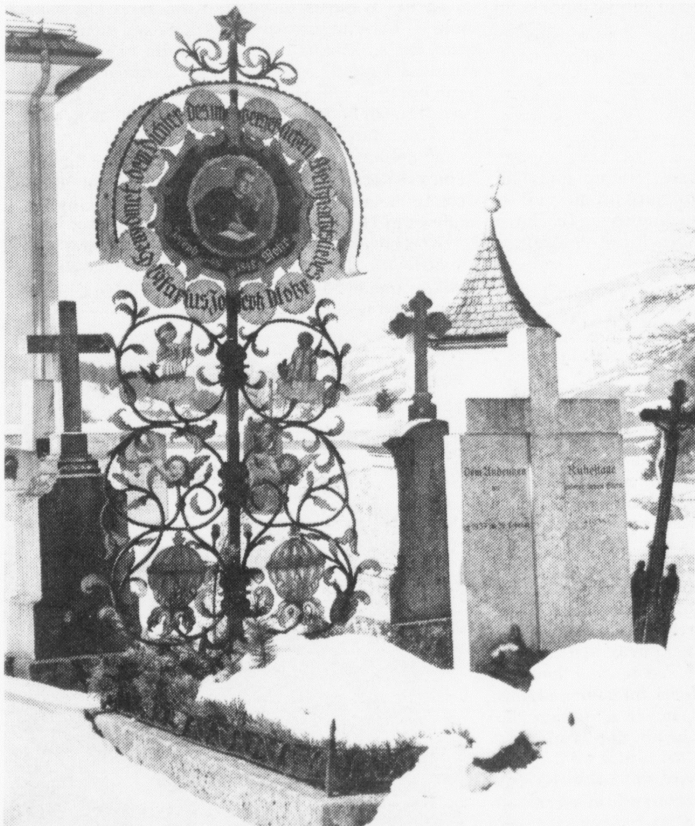
Næsta ið frættist frá jólatrænum er frá grannunum í teim týsku fúrstadømunum fyrri vestan — men hetta var fyrst eini hundrað ár seinni.

Í árinum 1555 er jólatræið kortini vorðið so væl umtókt eisini av teimum, ið um hetta mundið búgva heilt norðuri í *Elsass* í Týsklandi, at stýrið í tí litla býi Schlettstadt heldur seg nýðast at seta beinleiðis forboð móti at fella jólatrø í skógnum, tí at skógirnir har um leið longu tá vóru týndar heilt av mannaárvum. Hetta var umberingin, teir visu menn í býarstýrinum komu við — men tað mundi vera at gera nakað nógv av. Ið hvussu er hildu bygðafólkini hina fremstu orsök vera, at teir ið røktu skógirnir fyrri fúrstan ikki vildu sleppa øðrum fram at. Tí sjálvir fingur teir vist peningagjald fyrri hvørt træ, teir feldu...

Gamalt handrit frá fyrst í 15. øld greiðir annars frá, at í *Strassburg* í *Elsass-Lothringen* var siður at bera granntrø inn í stovuna hjá húsfólkinum. Trøini vóru har vakurt skrydd: litað pappir, súrepli og sukurbømm vorðu fest uppá træið, so at børnini kundu gleðast. Men einki verður tá sagt um ljósin. Líkt er annars til, at eisini siðurin at pynta hitt grøna træið við ljósum er frá døgum Mortan Luthers.

Sagt verður í aðrari frásøgn frá døgum Luthers, at hesin var vorðin so hugtikin av granntrønum í teimum stóru skógnum, har stjórnum skínu so bjartar í náttarmyrkrinum, at hann eitt kvæðið upp undir jól, heimkomin til hús, vildi royna at geva húskinum part í tí hugtakandi, hann hevði verið fyrri úti í skógini í Guds náttúru. Hann skryddi tí eisini jólatræið við ljósum.

Fram til byrjan av 1800-talinum mundu fólk aðrastaðir enn í Eysturriki og Týsklandi neyvan vita nakað um siðin at eiga jólatræ. Men so við og við otar træið seg norður um, í 1780 var tað komið til Berlin og í 1796 til Hamburg. At fleiri og fleiri tóku undir komst eisini av, at frægir menn sum *Goethe* og *Schiller* í ritverkum teirra prísadu tí ljósskrýdda granntræi. Eini hálvthundrað ár seinni røkk tað til Danmarkar — og upp aftur seinni kom jólatræið til Føroyar, men er nú eins vanligt hjá okkum og í upprunalandinum.

Eingin sálmur man vera so gitin um allan kristna heimin sum »*Stille Nacht, heilige Nacht*« (Gleðilig jól): grøv Joseph Mohr's í Wagrain

Býarjólatræið framman fyrri Goldenen Dachl í høvuðsbýnum í landspartinum Tirol, Innsbruck

Eiden Müller